

Nr 429.

Av herr **Eriksson** i Sandby **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 338, angående anslag till prisrabatterning å vissa livsmedel.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 338 föreslås att till prisrabatterning å vissa livsmedel för budgetåret 1942/43 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av kronor 100.000.000.

Departementschefens förslag innebär i huvudsak bl. a. bibehållandet av nuvarande system med prisrabatterning å vissa angivna slag av förnödenhetsvaror. Endast grunderna för tilldelningen av rabattkort, rabattbeloppens storlek samt viss förändring avseende tilldelning av rabattkort till lantarbetare och havande kvinnor äro föremål för departementschefens förslag.

Huvudsyftet med prisrabatteringen har, såsom departementschefen framhåller, hittills varit att mildra dyrtidens verkningar för de mindre bemedlade och att underlätta för dessa befolkningsgrupper att inköpa just de varuslag, för vilka rabatt införts, till ett för deras ekonomiska förhållanden överkomligt pris. Utan tvekan ha också statsmakternas åtgärder i förevarande avseende, till viss, icke obetydlig del, förmått att fylla sitt syftemål samt åstadkommit en icke oväsentlig förbättring i de obemedlade barnfamiljernas ekonomiska och näringshygieniska standard. Livsmedelsrabbatternas effekt att i viss mån motväga den betydande prisstegring å förnödenhetsvaror, vilken faktiskt ägt rum, synes ej böra underskattas.

Såsom departementschefen framhållit ha emellertid åtskilliga erinringar framställts mot nu gällande bestämmelser i förevarande avseende. Med starkt fog kan påpekas, att rabatt f. n. i *många fall* utgår till personer med så god ekonomisk ställning att subvention av statsmedel, *under inga förhållanden*, kan anses motiverad, under det att återigen rabattbeloppen för de *minst* bemedlade, med samma starka fog, måste anses vara allt för knappa. Beträffande övre inkomstgränsen samt förmögenhetens storlek har av livsmedelkommissionen föreslagits en mindre sänkning. Departementschefen har emellertid icke ansett sig böra ansluta sig till kommissionens nämnda förslag. Givetvis kan i detta sammanhang anföras, att det alltid förefaller mindre sympatiskt att främtaga vissa medborgare förmåner, vilka dessa tidigare innehåft, men å andra sidan kan framhållas, att om statsmakterna vid systemets införande utgått från felaktiga beräkningsgrunder detta icke är bärande skäl för att även i fortsättningen med statsmedel förbilliga viktiga livsmedel även för sådana personer eller befolkningsgrupper, som måste an-

ses ha råd att betala vad som svarar mot vad producenterna måst tillerkännas. Särskilt som ju de medel vilka inbesparas genom en sänkning av inkomstgränsen i stället kunde användas att utöka rabattförmånerna för dem vilka äro i större behov därav. Avsevärda sänkningar av inkomstgränsen kunna också vidtagas utan att detta medför olägenheter för de i verklig mening mindre bemedlade. Enligt nu gällande beskattningsgrunder kan t. ex. en familj om man, hustru och 4 barn, i lägsta dyrortsgruppen, åtnjuta en årlig inkomst av över 3.500 kronor utan att uppnå beskattningsbart belopp vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetskatt. En ytterligare sänkning av inkomstgränsen utöver livsmedelskommissionens förslag skulle sålunda icke ens den komma att drabba de *mest* behövande medborgargrupperna. Den jämförelsevis lilla sänkning som kommissionen i detta sammanhang föreslagit synes under alla förhållanden vara påkallad.

Däremot synes icke den starkare differentiering som kommissionen föreslagit och vilken med vissa jämkningar upptagits i departementschefens förslag vara av behovet påkallad. Om ett rabattsystem, som icke grundar sig på individuell behovsprövning, skall kunna handhavas utan allt för stora svårigheter vid tillämpningen måste detsamma, som departementschefen fullt riktigt framhåller, vara uppbyggt efter tämligen enkla linjer. Kommissionen har också för sin del hyst betänkligheter redan mot att utöka den nuvarande enhetliga inkomstgränsen med ytterligare två gränser. Kristidsnämndernas erfarenheter härutinnan giva också belägg för att nuvarande system med gemensam gräns icke utan *tvingande* skäl bör frångås. Dylika tvingande skäl föreligga icke. Redan med nuvarande relativt enkla bestämmelser föreligga mycket betydande svårigheter för kristidsnämnderna att för allmänheten klargöra bestämmelsernas innebörd. Skulle bestämmelserna förändras och därigenom också försvåras, komma dessa tvivelsutan att innebära icke önskvärda feltolkningar och olikartade tillämpningar bland kristidsnämnderna. Dessa komma då att utsättas för allt det obehag som uppkommer därigenom att allmänheten, på grund av bestämmelsernas större svårfattlighet, icke får tillräckligt klart för sig dessas verkliga innebörd. Några skäl synas sålunda *icke* föreligga vare sig för den av kommissionen eller departementschefen föreslagna differentieringen.

Vad sedermera gäller frågan om prisrabattering å köttvaror synes utan tvekan kommissionens förslag om rabatt med kronor en och femtio pr 1000 poäng köttvaror böra av riksdagen antagas. Departementschefens argumentering på denna punkt verkar ingalunda övertygande. En rabatt på dessa varor avser ju, såsom kommissionen riktigt framhåller, att möjliggöra för de mindre bemedlade att inköpa just *dessa* varor till billigare pris. Den psykologiska verkan, som en prisrabattering å köttvaror skulle komma att få, *bör icke underskattas*. Det kan också med rätta bringas i erinran, hurusom fläsk och köttvaror, genom statsmakternas åtgärder att förhindra överlåtelse av dylika konsumtionsvaror mellan producent och konsument, avsevärt för-

dyrat de sistnämndas inköp därav. Departementschefens uttalande i propositionen att möjligheten att företaga en justering av priset på lagrade köttkonserver bör övervägas utgör intet bärande skäl i förevarande avseende, enär de mindre bemedlade ändock *icke* äga möjlighet inköpa dylika, till kvantiteten små men till priset orimligt höga konsumtionsvaror. Införandet av rabatt även på köttvaror synes sålunda vara icke blott önskvärt utan fastmer ytterst påkallat och nödvändigt.

Mot departementschefens förslag rörande höjningen av matfetsrabatten till två kronor pr kg synes med hänsyn till det statsfinansiella läget f. n. ingen starkare erinran kunna göras, även om många skäl tala för en mera betydande höjning. Med tillfredsställelse kan jämväl konstateras, att de nu föreslagna bestämmelserna medföra rättvisa i avseende å lantarbetarnas möjlighet att erhålla rabattkort å mjölk.

Beträffande förmalningsersättningarna, vilka syfta till och jämväl också lyckats att i viss utsträckning hålla priserna å bröd och mjöl nere vid en viss nivå, böra dessa tvevelsutan bibehållas. Härvid synes emellertid kunna ifrågasättas, huruvida icke riksdagen starkt borde understryka vikten utav att priskontrollnämndens strävanden att genom frivilliga överenskommelser, eller andra effektiva åtgärder åstadkomma prisnedsättning å bröd, energiskt böra fullföljas.

I anslutning till ovanstående motivering hemställes,

att riksdagen måtte besluta att inkomstgränsen för erhållandet av rabattkort å matfett, mjölk och köttvaror skall utgöra 750 kronors beskattningsbar inkomst vid taxeringen till statlig inkomst och förmögenhetsskatt, resp. 10.000 kronors skattepliktig förmögenhet,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om differentiering eller gränsdragning vid tilldelning av rabattkort för ovanstående varor samt

att riksdagen måtte besluta att prisrabatt skall utgå med kr. 1: 50 vid inköp av 1.000 poäng köttvaror.

Stockholm den 13 juni 1942.

Eskil Eriksson
i Sandby.

Sven Hedqvist.

P. A. Sköldin.

Karl Falk.

Bertil Andersson.